

“Het drama van Valkenburg” dat de kloof tussen burger en bestuur blootlegt

Een kwalitatieve casusstudie naar politieke waardering tijdens lokale besluitvorming in Valkenburg (Zuid-Holland)

Student: Maud Francken (737994)

Begeleider: Sem Oosse

Tweede lezer: Jeroen van der Waal

Opleiding: Master Sociologie: Polarisatie, Democratie en Samenleving – Erasmus Universiteit

Woorden: 9847

Datum: 22-6-2025

Voorwoord

Eindelijk is het moment daar: 22 juni – de dag die al weken, of misschien zelfs maanden, in mijn hoofd stond gegrift. Niet alleen als (hopelijk) het eindpunt van mijn scriptie, maar ook van mijn studie. Deze scriptie is het resultaat van een maandenlang proces van graven, schrijven, schrappen, gefrustreerd raken en weer enthousiast raken. En dat heb ik gelukkig niet helemaal alleen hoeven doen.

Dank aan mijn ouders voor het altijd paraat staan om mee te puzzelen, het meedenken over structuur en formuleringen, en vooral voor het geduldige luisteren als ik mijn gedachten hardop moest ordenen – dat hielp vaak al meer dan genoeg. En mijn moeder in het specifiek voor het inspireren tot dit gekozen onderwerp.

Dank aan mijn vriend voor de steun op de momenten dat ik er doorheen zat en aan mijn vriendinnen voor het duwtje in de rug wanneer dat nodig was.

Ook veel dank aan mijn scriptiebegeleider voor de fijne begeleiding en het scherpe meedenken.

En ten slotte wil ik de respondenten bedanken, die zo openhartig hun ervaringen en inzichten met mij hebben gedeeld. Dankzij jullie kon ik dit onderzoek echt tot leven brengen. Mocht ik ooit bij de overheid gaan werken, dan neem ik jullie perspectieven met me mee – en zal ik jullie in ieder geval niet teleurstellen ;).

Ik heb met veel plezier aan dit onderzoek gewerkt. Het was niet altijd makkelijk, maar wel ontzettend interessant, en zie het als een betekenisvolle afsluiting van mijn studententijd en een waardevolle stap richting wat daarna komt.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Abstract	3
Keywords	3
1. Inleiding	4
2. Theoretisch Kader	5
2.1. Casusbeschrijving: Valkenburg en de N206-problematiek	5
2.2. Kernbegrippen: politieke houdingen en waardering	6
2.3. Gevoel van buitensluiting door gemeentelijke herindeling	7
2.4. Gevoel van buitensluiting door gemis aan vertegenwoordiging	7
2.5. Gevoel van buitensluiting door vermijden politiek debat	8
2.6. Schijnparticipatie en vertrouwen	9
2.7. Democratische frustratie	9
3. Methode	10
3.1. Kwalitatieve methode	10
3.2. Sampling	10
3.3. Afname en analyse van de interviews	12
4. Resultaten	13
4.1. Eerste observaties over de frustraties van “het drama van Valkenburg”	13
4.2. “En vanaf toen stond zo’n beetje het hele dorp op zijn kop”	14
4.3. Evaluaties en analyse	16
4.3.1. Schijnparticipatie	16
4.3.1.1. Tactieken, trucs en strategieën van de overheid	16
4.3.1.2. “En juist door dat gevoel van helemaal niet open willen staan en luisteren, daar krijg je denk ik alleen maar meer weerstand van.”	17
4.3.2. “Het was een deal geweest, dat kan niet anders”	19
4.3.3. “Het gaat om je nek durven uitsteken”	20
4.4. Een verklaring voor de overkoepelende frustratie tegenover de lokale politiek na de N206-problematiek	21
5. Conclusie en discussie	22
Literatuur	25
Bijlage 1: Interview-uitnodiging burgerinitiatief / betrokken Valkenburgers	29
Bijlage 2: Algemene interview-uitnodigingen	30
Bijlage 3: Topic-lijst	31
Bijlage 4: Informed-consent formulier	34
Bijlage 5: Codes en codegroepen	35
Bijlage 6: Ethiek en privacy checklist	38

Abstract

Het vertrouwen in zowel landelijke als lokale overheden in Nederland bevindt zich op een historisch dieptepunt. Deze studie onderzoekt hoe dit gebrek aan vertrouwen zich concreet manifesteert aan de hand van de casus van Valkenburg (Zuid-Holland), waar inwoners fel reageerden op de verbreding van de provinciale weg N206 tussen 2019 en 2021. Aan de hand van interviews met twaalf inwoners werd onderzocht hoe hun evaluaties van het handelen van de overheid gedurende dit beleidsproces hun waardering voor het lokale bestuur beïnvloedden. Respondenten ervoeren vooral frustratie vanwege gebrekkige participatie, een gebrek aan transparantie, en ontwijking van verantwoordelijkheid door het lokale bestuur. Deze evaluaties leidden tot frustratie, een versterkt gevoel van politiek wantrouwen en verminderde politieke effectiviteit. Respondenten noemden daarbij vaak vermoedens van strategische geheimhouding en onzichtbare bestuurlijke deals die burgers buiten spel zetten. De evaluaties suggereren dat burgers duidelijke verwachtingen hadden van de lokale overheid omtrent transparantie, responsiviteit en verantwoordelijkheid, en dat het gebrek aan handelen naar deze verwachtingen door de overheid heeft geleid tot de grote mate van frustratie. Dit onderzoek impliceert daarom het belang van transparantie, het serieus nemen van burgerparticipatie en het in acht nemen van verwachtingen van burgers voor het herstellen van vertrouwen in de overheid. Lokale overheden kunnen deze inzichten gebruiken om toekomstige beleidsprocessen beter vorm te geven, waarmee niet alleen het vertrouwen van burgers maar ook de democratische legitimiteit kan worden versterkt.

Keywords

Burgerparticipatie, democratische frustratie, lokale overheid, politiek vertrouwen, schijnparticipatie.

1. Inleiding

Het vertrouwen in de landelijke overheid daalde in 2022 tot een dieptepunt. De Nederlandse statistieken laten zien dat in het laatste kwartaal van 2022 slechts 25% van de Nederlanders boven de vijftien jaar vertrouwen in de Tweede Kamer had; het laagste niveau in tien jaar tijd (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023). Factoren zoals de coronapandemie, de toeslagenaffaire en het langzame formatieproces van 2021-2022 speelden hierbij een rol. Dit wantrouwen beperkt zich niet tot de landelijke overheid, maar trekt zich ook uit naar lokale overheden, blijkt uit onderzoek van Trouw uit 2022 – uitgevoerd door het Kieskompas (Harmsen, 2022). Zo bleek in het najaar van 2021 ongeveer 40% van de Nederlanders weinig tot zeer weinig vertrouwen te hebben in de lokale overheid. In juni 2020 was dit nog ongeveer 30%. Hoewel er regionale verschillen bestaan – met over het algemeen hoger vertrouwen in steden dan in plattelandsgebieden – ervaart vrijwel het hele land een afname van het vertrouwen in de lokale overheid (Harmsen, 2022).

Deze daling van vertrouwen manifesteert zich ook in het stemgedrag: waar de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in de jaren tachtig nog rond de 70% lag, daalde dit geleidelijk tot het historisch lage 51% in 2022 (De Blok et al., 2022). Volgens een rapport van de Rijksoverheid zijn structurele factoren verantwoordelijk voor deze ontwikkeling. Vooral een diepgewortelde “politieke afstand” tussen inwoners en het lokale bestuur blijkt hierbij doorslaggevend. Emoties zoals het gevoel niet vertegenwoordigd of gehoord te worden door de lokale politiek, verklaren deze afstand die leidt tot een structureel laag vertrouwen (De Blok et al., 2022).

In de wetenschappelijke literatuur wordt deze ontwikkeling in verband gebracht met de ‘crisis van de representatieve democratie’ (Da Silva et al., 2018; Foa & Mounk, 2016; Harrison, 2020). Verschillende factoren dragen bij aan deze huidige crisis, waaronder een afnemend vertrouwen in overheden en het politieke proces. Daarnaast zijn er de volgende factoren: een groeiend cynisme ten opzichte van politici en het politieke proces, een gevoel van niet vertegenwoordigd te zijn of een gevoel van politieke uitsluiting, percepties van corruptie en een ervaren afstand tot politieke instituties (Da Silva et al., 2018). Harrison (2020) stelt dat de kern van deze crisis bestaat uit een groeiende desillusie en teleurstelling van burgers in democratische instellingen, waarvan een lage verkiezingsopkomst en het toenemend succes van extremistische en populistische partijen uitingen zijn. Volgens Foa en Mounk (2016) leiden deze factoren zelfs tot een crisis in de steun voor democratie als regeringssysteem zelf.

De ernst van de crisis wordt dus duidelijk aangestipt in de wetenschappelijke literatuur (Da Silva et al., 2018; Foa & Mounk, 2016; Harrison, 2020), maar een inzicht in hoe dergelijke processen zich concreet manifesteren binnen lokale beleidsproblematiek ontbreekt. Dit onderzoek speelt daarop in door te exploreren hoe inwoners van Valkenburg (Zuid-Holland) de rol en het handelen van hun lokale overheid evalueren rondom de vernieuwing van de provinciale weg N206 tussen 2019 en 2021. Een groep kritische burgers reageerde namelijk krachtig tegen het overheidsbeleid van de gemeente

Katwijk en de provincie Zuid-Holland omtrent de vernieuwing van de provinciale weg langs hun dorp. Ze verenigden zich in een onafhankelijk burgerinitiatief, verzamelden zelf gegevens, en voerden zichtbaar actie (Biemond, 2020d). In deze studie wordt onderzocht hoe hun evaluaties op het handelen van het lokale bestuur invloed hebben gehad op hun waardering voor de lokale overheid. Op deze manier geeft dit onderzoek een casus dat als praktisch voorbeeld kan worden gezien van hoe dergelijke politieke gevoelens en houdingen, die ten grondslag liggen aan de huidige democratische crisis, ontstaan als gevolg van het handelen van de overheid. Centraal in dit onderzoek staat de volgende vraag: “Hoe evalueren Valkenburgers het handelen van de lokale overheid omtrent de vernieuwing van de N206 tussen 2019 en 2021, en in hoeverre beïnvloedt dat hun waardering van de lokale overheid?”.

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het inzicht dat het biedt in hoe lokale beleidsproblemen kunnen bijdragen aan de politieke houdingen van burgers. Juist in een periode waarin het vertrouwen in de lokale overheid landelijk historisch laag is en de opkomst bij gemeentelijke verkiezingen sterk afneemt, is het van belang te begrijpen hoe de waardering van burgers ten opzichte van de lokale politiek zich vormt. Inzichten over het verbeteren van de relatie tussen burger en overheid kunnen daarmee uit dit onderzoek worden geïmpliceerd.

2. Theoretisch Kader

In dit hoofdstuk wordt eerst de casus van Valkenburg toegelicht om de context van het onderzoek te verduidelijken. Vervolgens worden er een aantal politieke houdingen gedefinieerd die mogelijk spelen onder de Valkenburgers vanwege de lokale problematiek. Daarna worden theorieën verkend die deze houdingen kunnen helpen verklaren. Deze theorieën dienen als ‘*sensitizing concepts*’ in de rest van het onderzoek. Daarmee bieden ze geen theorieën die worden getoetst, maar geven ze – zoals Blumer omschrijft – “een algemene richting en referentiepunt voor het benaderen van empirische situaties” (zoals geciteerd in Bryman, 2016, p. 383). Ze helpen de onderzoeker bijvoorbeeld bij het opstellen van interviewvragen en het interpreteren van de data. Daarmee sluiten ze goed aan bij de abductieve benadering die in dit onderzoek wordt gehanteerd, waarin theorie en data zich in voortdurende wisselwerking tot elkaar verhouden en theorie voortdurend wordt bijgesteld en verfijnd (Timmermans & Tavory, 2012).

2.1. Casusbeschrijving: Valkenburg en de N206-problematiek

Sinds 2006 maakt Valkenburg deel uit van de gemeente Katwijk. Hiervoor was Valkenburg een zelfstandige gemeente met ongeveer 3900 inwoners. Valkenburg koos bewust voor een fusie met Katwijk en Rijnsburg, om de sterke lokale identiteit en onafhankelijkheid van de grote stad Leiden te behouden (Terlouw, 2016). De fusie leidde volgens Terlouw (2016) echter wel tot een gevoel van politieke afstand. De sterke band tussen bewoners en bestuurders nam af; inwoners konden opeens

niet meer zonder afspraak bij bestuurders binnen lopen, en de fysieke afstand tot het lokale bestuur nam toe.

Tussen 2019 en 2021 ontstond er in Valkenburg meerdere keren ophef over plannen van de provincie Zuid-Holland rondom de verbreding van de provinciale weg N206 langs hun dorp. Bewoners reageerden fel vanwege de locatie van een tijdelijke weg: deze zou vlak langs woningen en een basisschool komen te liggen (Biemond, 2020a). Daarnaast kwamen er later ook tegenreacties op het gebruik van het potentieel giftige bouw materiaal Beaumix (Biemond, 2020e). Het door inwoners zelf opgerichte burgerinitiatief ‘Katwijk Smart Village’ stelde kritische vragen aan de gemeente en provincie en liet op eigen initiatief monsters van het bodemmateriaal onderzoeken bij een laboratorium (Biemond, 2020d). Ook riep het burgerinitiatief de rest van de Valkenburgers op om protestacties uit te voeren, zoals het ophangen van posters en Valkenburgse vlaggen, wat massaal werd gedaan (Biemond, 2020b). Ondanks de tegenreacties van de inwoners, zette het provinciebestuur haar plannen door (Biemond, 2020a).

2.2. Kernbegrippen: politieke houdingen en waardering

In deze paragraaf worden politieke houdingen als politiek vertrouwen, politieke afstand en politieke effectiviteit toegelicht om het centrale begrip ‘politieke waardering’ te verhelderen. Deze begrippen zijn geen verklarende theorieën, maar bieden een kader om houdingen van burgers ten opzichte van de overheid te duiden.

Politiek vertrouwen is een overkoepelende term voor gevoelens van burgers over het functioneren van de overheid. Het gaat vaak gepaard met begrippen als steun, legitimiteit en tevredenheid. Citrin & Stoker (2018) omschrijven een relationele definitie van politiek vertrouwen als volgt: A (burger) vertrouwt erop dat B (overheid/actor) een bepaalde taak goed uitvoert. De afwezigheid van vertrouwen kan complexer zijn en verschillende vormen aannemen: een ‘*mistrust*’ dat de twijfel en scepsis van de ander weerspiegelt en een dieperliggende ‘*distrust*’ dat de ander onbetrouwbaar is. Bertsou (2019) bekritiseert de tendens om politiek wantrouwen te zien simpelweg als het gebrek aan vertrouwen. Zij definieert politiek wantrouwen als een negatieve houding ten opzichte van het politieke systeem, gebaseerd op eerdere ervaringen van tegenstrijdige belangen, incompetentie en/of onethisch gedrag.

Politieke afstand verwijst naar de mate waarin burgers zich verbonden voelen met de overheid en haar besluiten. Dit kan zich manifesteren in ‘*place resentment*’; het gevoel van achterstelling of verwaarlozing van een bepaalde plaats door de overheid (Huijsmans, 2023).

Politieke effectiviteit bestaat uit twee onderdelen: interne en externe politieke effectiviteit. Interne effectiviteit gaat over de mate waarin iemand gelooft deel te kunnen nemen aan de politiek, en externe effectiviteit gaat over de mate waarin iemand gelooft dat politieke instituties responsief zijn op burgers (Van Stekelenburg & Klandermans, 2017).

In de volgende paragrafen worden enkele sensitizing concepts besproken die mogelijk verklaringen bieden voor deze politieke houdingen.

2.3. Gevoel van buitensluiting door gemeentelijke herindeling

Een mogelijke verklaring voor verandering in politieke waardering onder Valkenburgers ligt in de gemeentelijke herindeling van 2006.

Terlouw (2016) toont aan dat Valkenburgers sinds de fusie meer afstand ervaren tegenover het gemeentelijke bestuur. Dit komt doordat het gemeentehuis verder weg is, maar ook doordat het bestuur nu minder toegankelijk is: waar Valkenburgers vroeger zo maar bij een wethouder naar binnen konden lopen, is dat nu niet meer het geval. Ook andere studies constateren een toename in ervaren politieke afstand na een fusie of schaalvergroting van Nederlandse gemeenten (Allers et al., 2021; Van Houwelingen, 2017).

Daarnaast blijkt dat Valkenburgers zich minder gerepresenteerd voelen in het gemeentebestuur. Zo heeft er tot kort voor het onderzoek van Terlouw in 2016, nooit een Valkenburger in de gemeenteraad gezeten. Uit een onderzoek naar Finse fusiegemeenten concludeert Harjunen et al. (2019) dat de politieke representatie acht jaar na een fusie nog steeds ongelijk verdeeld is. Het zou voor kandidaten uit kleinere gemeenten namelijk moeilijker zijn om te concurreren op de nieuwe partijlijsten met kandidaten uit de grotere gemeenten. Dit kan leiden tot politieke marginalisering van de kleine fuserende gemeente. Het gebrek aan bestuurlijke representativiteit kan ook bijdragen aan een gevoel van politieke ondervertegenwoordiging – wat door inwoners ervaren kan worden als place resentment (Huijsmans, 2023).

Ook politieke effectiviteit kan onder druk komen te staan. Lapointe et al. (2018) tonen aan dat verkiezingsopkomst afneemt na fusies, vooral in de kleinere fuserende gemeenten. Allers et al. (2021) zien soortgelijke trends in Nederland.

Deze inzichten geven richting aan de analyse van hoe de herindeling mogelijk invloed kan hebben gehad op gevoelens van politieke afstand en effectiviteit bij Valkenburgers.

2.4. Gevoel van buitensluiting door gemis aan vertegenwoordiging

In Valkenburg was er sprake van verschillende tegenreacties op de overheid tijdens de periode van de problematiek. Zo werden er massaal posters en vlaggen opgehangen, en sloot een aantal inwoners zich aan bij het onafhankelijke burgerinitiatief (Biemond, 2020b). Dergelijke uitingen van protest kunnen worden geïnterpreteerd als manifestaties van onderliggende politieke houdingen.

Van Stekelenburg en Klandermans (2017) laten zien dat burgers die deelnemen aan protestacties hiermee verschillende politieke houdingen kunnen uitdrukken. Terwijl sommige actievoerders deelnemen vanwege wantrouwen jegens de overheid, politieke afstand of gevoelens van

politieke onmacht, doen anderen dat juist vanuit vertrouwen in politieke instituties en een geloof in de mogelijkheid van positieve veranderingen binnen het politieke systeem.

Politieke houdingen worden vaak gedeeld binnen lokale gemeenschappen, en door sociale interactie kunnen deze leiden tot collectieve actie. Daarbij spelen groepsprocessen zoals gedeelde boosheid en het gevoel van groepseffectiviteit een belangrijke rol (Van Zomeren & Iyer, 2009; Van Zomeren, 2013).

Het burgerinitiatief waar een aantal Valkenburgers zich in verenigden was een onafhankelijk burgerinitiatief dat zich kritisch uitte tegenover het handelen van de overheid in verschillende trajecten (Biemond, 2020b). Dergelijke *bottom-up* burgerinitiatieven kunnen volgens de literatuur ontstaan in een context van afnemend vertrouwen in het politieke systeem. Da Silva et al. (2018) wijzen erop dat burgers zich vaker organiseren wanneer zij zich niet vertegenwoordigd voelen en wanneer zij het gevoel hebben dat hun waarden en zorgen niet worden meegenomen in besluitvorming. Een toenemend cynisme over politici en het politieke proces worden onder andere genoemd als onderliggende motivatie voor dergelijke burgerinitiatieven.

Een ander aanknopingspunt om te begrijpen hoe kritische participatie kan ontstaan uit gevoelens van uitsluiting, is beschreven door Visser et al. (2021) als resultaat van een onderzoek gericht op praktisch opgeleiden. Het in actie komen van burgers met gevoelens van uitsluiting wordt door hen *rebellious participation* genoemd.

Deze inzichten bieden handvatten om de tegenreacties in Valkenburg te duiden als mogelijke uitingen van gevoelens van ondervertegenwoordiging ten aanzien van de politiek.

2.5. Gevoel van buitensluiting door vermijden politiek debat

Een volgend perspectief dat in dit onderzoek wordt betrokken, gaat over de mogelijke gevolgen van depolitisering van politieke vraagstukken. Wolf en Van Dooren (2018) laten in hun analyse van een infrastructuurproject in Antwerpen zien dat pogingen om controversiële kwesties buiten het politieke debat te houden – bijvoorbeeld door te verwijzen naar technische noodzaak of voldongen feiten – juist kunnen leiden tot gevoelens van uitsluiting onder burgers en meer conflict. In hun casus resulteerde dit in het ontstaan van actiegroepen en aanhoudend verzet.

Ook in Valkenburg lijkt sprake te zijn geweest van een soortgelijke dynamiek. Een aantal inwoners verenigden zich bij het burgerinitiatief en zetten zelf de controverses over de vernieuwing van de weg op de politieke agenda (Biemond, 2020d). Volgens de literatuur kan het ontwijken van politiek debat leiden tot frustratie, verharding van standpunten en politiek wantrouwen – zeker bij kwesties die direct invloed hebben op de leefomgeving van burgers (Van Oudenhoven-van Der Zee, 2024; Wolf & Van Dooren, 2018).

Deze inzichten bieden een analytisch perspectief om de participatie van Valkenburgers te begrijpen als mogelijke uiting van uitgesloten worden van de politieke besluitvorming.

2.6. Schijnparticipatie en vertrouwen

Tijdens de analyse kwam naar voren dat ervaringen met gebrekkige burgerparticipatie een terugkerend thema bleken in hoe Valkenburgers het handelen van de overheid evalueren. Respondenten hadden het gevoel nauwelijks invloed te hebben gehad op besluiten, en spraken over inspraakmomenten die weinig ruimte boden voor daadwerkelijke dialoog. Omdat het onderzoek een abductief karakter heeft, wordt in deze paragraaf achteraf literatuur over burgerparticipatie besproken die deze bevindingen mogelijk kunnen duiden.

Een veelgebruikte manier om participatievormen te classificeren is Arnstein's (1969) 'Ladder of Participation' waarin acht niveaus van burgerbetrokkenheid worden onderscheiden. De onderste treden van de ladder omschrijven non-participatie, de middelste treden tokenisme – schijnparticipatie – en de bovenste treden omschrijven daadwerkelijke burgerinvloed. De middelste treden van de ladder – informeren, raadplegen en sussen – sluiten aan bij de ervaringen van de Valkenburgers. In deze vormen lijkt er sprake van betrokkenheid, maar is de informatiestroom vaak eenrichtingsverkeer en hebben burgers in werkelijkheid weinig invloed op de besluitvorming. Monno en Khakee (2012, p. 86) wijzen op "*an increasing disenchantment and distrust among citizens*" wanneer burgers geen verband zien tussen hun input en de uitkomsten van participatieprocessen.

Deze inzichten worden gebruikt om richting te geven aan de interpretatie van de onderzoeksresultaten over de ervaringen met symbolische participatie.

2.7. Democratische frustratie

Tot slot bleek tijdens de analyse het concept democratische frustratie waardevol om bepaalde bevindingen te duiden. Vanwege het abductieve karakter van het onderzoek is dit begrip daarom pas later bij het analyseproces betrokken.

Volgens Harrison (2020) treedt democratische frustratie op wanneer er een kloof is tussen de verwachtingen die burgers hebben van democratische processen en hoe die in de praktijk worden waargemaakt. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie vormen van democratische frustratie: 'ideologische frustratie' – wanneer burgers het gevoel hebben dat de overheid zich niet houdt aan democratische waarden, 'institutionele frustratie' – wanneer democratische instituties als ondoorzichtig of traag worden ervaren, en 'politieke frustratie' – wanneer er sprake is van teleurstelling over het gedrag van politici of het gebrek aan responsiviteit.

Het concept van democratische frustratie helpt verklaren hoe positieve verwachtingen van burgers over de democratische rol van de overheid kunnen omslaan in ontevredenheid en teleurstelling.

Bovenstaande theorieën dienen – zoals eerder aangegeven – als *sensitizing concepts*. Dat betekent dat ze niet zijn getoetst, maar de onderzoeker een richtinggevend denkkader boden. Ze zijn bijvoorbeeld gebruikt bij het opstellen van de topiclijst en/of hielpen bij het interpreteren van de data.

3. Methode

3.1. Kwalitatieve methode

Dit onderzoek focust zich op hoe Valkenburgers het handelen van de overheid omtrent de verbreding van de N206 evalueren en in hoeverre dat hun waardering voor de lokale overheid heeft beïnvloed. Dit betekent dat er moet worden onderzocht hoe de houdingen van Valkenburgers waren vóór de problematiek en ná de problematiek. Omdat het hierbij gaat om subjectieve houdingen en betekenisgeving, is er gekozen voor een kwalitatieve benadering (Bryman, 2016). De beleving van de inwoners van Valkenburg staat hierin centraal. Deze methode biedt de mogelijkheid om dieper in te gaan op ervaringen, emoties en opvattingen (Bryman, 2016).

3.2. Sampling

Het was hierbij van belang om Valkenburgers te interviewen die al langere tijd in Valkenburg wonen, zodat er ingegaan kan worden op politieke houdingen van vóór de problematiek. Daarom is er tijdens het werven van respondenten een minimum van tien jaar woonachtig in Valkenburg gehanteerd als criterium. Om een diep inzicht te ontwikkelen in hoe Valkenburgers het handelen van de overheid tijdens de lokale problematiek evalueren, was het tevens belangrijk om Valkenburgers te spreken die deze problematiek actief hebben meegemaakt. Dit werd daarom ook als criterium gesteld. Daarmee werd er dus gebruikgemaakt van ‘*purposive sampling*’ (Bryman, 2016). Er werden briefjes met deze criteria verspreid in brievenbussen van de huizen in de omgeving van de N206, in de lokale bibliotheek en in een algemene Whatsapp-groep van Valkenburgers (Bijlage 2). Deze wervingsmethode heeft uiteindelijk vier respondenten opgeleverd, waarvan er toch twee niet heel bekend bleken te zijn met de N206 problematiek.

Daarnaast werd er gelijktijdig en naderhand nog extra gebruik gemaakt van een meer selectieve manier van *purposive sampling*, waarbij doelbewust contact werd gezocht met inwoners die actief van zich hebben laten horen tijdens de problematiek van de N206-verbreding. Zo is er online gezocht op de website van het burgerinitiatief en naar burgers die vermeld stonden in krantenartikelen. Deze inwoners hebben – na het achterhalen van contactgegevens – een iets andere uitnodiging gekregen (Bijlage 1). Deze manier heeft nog eens vier respondenten opgeleverd, die middels ‘*snowball-sampling*’ ook weer vier andere respondenten hebben aangereikt die de lokale problematiek

actief hebben meegemaakt. Door deze combinatie van wervingsmethoden is er een gevarieerd en diepgaand beeld verkregen van de politieke houdingen van betrokken inwoners van Valkenburg.

Uiteindelijk zijn er meer mannen geïnterviewd dan vrouwen. Dit komt omdat het grotendeels mannen waren die betrokken waren geweest bij de problematiek; zo waren er bijvoorbeeld meer mannen dan vrouwen actief bij het burgerinitiatief. Dit is in lijn met bestaande theorieën die stellen dat mannen vaker politiek betrokken zijn dan vrouwen (Stefani et al., 2021).

De onderzoeker merkte dat er na de gesprekken met de eerste tien respondenten geen nieuwe inzichten meer werden besproken en dat er dus sprake was van een zekere mate van theoretische verzadiging (Bryman, 2016). In totaal zijn er twaalf Valkenburgers geïnterviewd, zoals te zien in de respondententabel (Tabel 1). Om de anonimiteit te waarborgen, zijn er gefingeerde namen gebruikt om de respondenten te omschrijven. Ook is er om deze reden niet specifiek vermeld welke respondenten actief zijn geweest in het burgerinitiatief en zijn er ruime categorieën gebruikt om leeftijd en woonduur aan te duiden.

Respondent	Interviewtype	Geslacht	Leeftijdscategorie	woonduur Valkenburg (ongeveer)
Steven	Individueel	Man	40-60	10-25 jaar
Theo	Individueel	Man	60+	40 jaar of langer
Simon	Individueel	Man	60+	40 jaar of langer
Karel	Individueel	Man	60+	40 jaar of langer
Els	Individueel	Vrouw	40-60	10-25 jaar
Yvonne	Individueel	Vrouw	60+	40 jaar of langer
Nico	Individueel	Man	60+	40 jaar of langer
Norbert	Gepaard (A)	Man	40-60	40 jaar of langer
Gert	Gepaard (A)	Man	60+	40 jaar of langer
Esther	Individueel	Vrouw	40-60	10-25 jaar
Coby	Gepaard (B)	Vrouw	60+	25-40 jaar
Hendrik	Gepaard (B)	Man	60+	25-40 jaar

Tabel 1: Respondententabel

3.3. Afname en analyse van de interviews

De *informed-consent* verklaring (Bijlage 4) is voorafgaand aan het interview naar elke respondent gestuurd, en tevens aan het begin van het interview opnieuw doorgenomen. De respondenten hebben hier allemaal mondeling mee ingestemd.

De interviews hebben allemaal fysiek plaatsgevonden bij de respondenten thuis of bij het lokale dorpscafé in Valkenburg. Omdat er werd gevraagd naar politieke houdingen uit het verleden, heeft de interviewer krantenartikelen uit verschillende momenten uit de N206-problematiek meegenomen om te laten zien tijdens het interview. Deze zouden moeten dienen als stimulus om herinneringen en gevoelens uit die periode omhoog te halen, wat zou moeten helpen om diepere reflecties op gang te brengen (Bryman, 2016). Echter zijn deze uiteindelijk nauwelijks gebruikt omdat respondenten uit zichzelf al veel wisten te vertellen uit die periode.

Om eigen antwoorden en gedachten van respondenten zo veel mogelijk te stimuleren, en zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van hun houdingen en visies, waren de interviews open van aard. Er is een topic-lijst (Bijlage 3) bijgevoegd met onderwerpen en voorbeeldvragen die de interviewer bij de hand hield om het gesprek richting te geven als dat nodig was.

In totaal zijn er twee gevallen geweest waarbij de interviewer – op verzoek van de respondenten zelf – twee respondenten tegelijk interviewde. Dergelijke ‘*paired interviews*’ zouden het oproepen van herinneringen bevorderen (Wilson et al., 2016) – wat bij dit onderzoek wenselijk is. De onderzoeker heeft er tijdens deze interviews extra op gelet dat beide respondenten genoeg aan het woord kwamen en ruimte kregen om hun eigen perspectief te belichten.

Na elk interview schreef de onderzoeker een korte memo waarin de hoofdlijnen van het interview naar voren kwamen. Naderhand zijn alle interviews getranscribeerd, en daarna geanalyseerd door middel van het programma Atlas.ti. Er is op een inductieve manier gecodeerd, waarbij de codes voortkomen uit de data zelf. Door middel van open codering zijn thema’s en quotes gemarkeerd, waarna er door middel van axiale codering werd gezocht naar samenhang en bredere categorieën en thema’s (Bryman, 2016) (Bijlage 5). Gedurende het analyseproces is – in lijn met het abductieve karakter van het onderzoek – aanvullend gezocht naar theoretische concepten die onverwachte patronen in de data konden helpen duiden (Timmermans & Tavory, 2012). Op deze manier werd het mogelijk om tot een verdiepend begrip te komen van hoe politieke houdingen van Valkenburgers zich verhouden rondom de N206-problematiek.

4. Resultaten

Het resultatenhoofdstuk is opgedeeld in vier delen. In het eerste deel wordt een algemene observatie beschreven waarin het algehele gevoel van frustratie gelijk zichtbaar wordt. Vervolgens wordt de chronologische gang van zaken van de N206-problematiek vanuit het perspectief van de respondenten verteld. Hieruit blijken namelijk verschillende momenten centraal te staan waar de evaluaties van de

geïnterviewden op zijn gebaseerd. In het derde deel wordt ingegaan op deze evaluaties en wordt ingegaan op welke gevoelens of houdingen daaruit tegenover de overheid zijn voortgekomen. In de laatste paragraaf van het resultaten-hoofdstuk wordt een overkoepelende verklaring ingebracht dat het algehele gevoel van frustratie mogelijk kan duiden.

4.1. Eerste observaties over de frustraties van “het drama van Valkenburg”

Al tijdens het eerste contact en de start van de interviews bleek hoe sterk de emoties en frustraties van respondenten rondom de N206-problematiek waren. Nico is een van de direct omwonenden van de N206. Toen de onderzoeker zijn telefoonnummer kreeg van een eerdere respondent, en hem opbelde om te vragen of hij mee wilde werken aan het onderzoek reageerde hij in eerste instantie dat hij liever niet wilde praten over dit onderwerp omdat hij er destijds zo boos over is geweest en hij zijn frustraties niet weer wilde oprakelen. Uiteindelijk heeft Nico toch toegezegd.

Toen de onderzoeker later aankwam bij het huis van Nico voor het interview, stond Nico al buiten te wachten om de onderzoeker gelijk te laten zien wat er van de parkstrook naast de N206 is geworden en hoe hij daarin is teleurgesteld. Bij andere respondenten was er tevens meteen frustratie te merken. Zo stuurde Norbert aan het begin van het interview gelijk meerdere e-mailuitwisselingen met de gemeente naar de onderzoeker door, waarbij hij vertelde: “Je moet het thuis maar even bekijken, dan begrijp je waarom ik nogal boos werd.”

De frustratie werd ook duidelijk doordat een groot deel van de respondenten al voordat het interview überhaupt begonnen was, uit zichzelf al begonnen te praten over wat er allemaal fout is gegaan tijdens het proces van de verbreding van de N206, of “het drama van Valkenburg” – zoals Yvonne gelijk vertelde, waarbij de onderzoeker er soms met moeite tussen kon komen om eerst de formele procedures van het interview te doorlopen, zoals de informed-consent verklaring en de toestemming om opnames te maken. Daarnaast was het bij veel respondenten niet eens nodig om veel vragen te stellen tijdens het interview, omdat de respondenten vaak uit zichzelf al veel te vertellen hadden over hoe zij het handelen van de overheid negatief hebben ervaren.

Deze observaties illustreren dat inwoners sterke negatieve emoties ervoeren richting het handelen van de overheid. In de volgende paragrafen wordt dieper onderzocht waar deze frustraties precies vandaan komen.

4.2. “En vanaf toen stond zo’n beetje het hele dorp op zijn kop”

Het tweede deel van het hoofdstuk beschrijft de chronologische gebeurtenissen rondom de N206 vanuit het perspectief van de respondenten. De gebeurtenissen die hier aan bod komen, werden door respondenten genoemd als belangrijke momenten tijdens het verloop van de N206-problematiek. Deze momenten bieden inzicht in de context waarin zij hun evaluaties en houdingen ten aanzien van het lokale bestuur hebben gevormd, en daarom vormen ze een startpunt voor de verdere analyse en een

antwoord op de vraag waarom inwoners het handelen van de overheid evalueren zoals ze dat doen – en hoe dit vervolgens invloed heeft gehad op hun waardering voor het lokale bestuur.

Theo vertelt hoe de problematiek omtrent de verbreding van de N206 bestaat uit twee fases. De eerste fase ging over de locatie van de tijdelijke weg. De verbreding van de provinciale weg de N206 langs Valkenburg stond al jaren op de planning, vertellen Theo en Karel. Maar om de uiteindelijke nieuwe N206 te kunnen realiseren, moest er eerst een tijdelijke N206 gemaakt worden. Er werden al een paar keer inspraakavonden gehouden in de lokale ontmoetingsplaats ‘de Peuk’. Els vertelt dat deze avonden dan gingen over “Hoe die weg er [uiteindelijk] uit zou zien. Dat was de invulling. Over de tijdelijke weg hadden ze al die tijd nooit gesproken [...] pas echt in de laatste tijd”, Karel zegt over deze avonden: “dat zijn eigenlijk geen inspraakavonden, dat zijn eigenlijk alleen voorlichtingsavonden.” Steven omschrijft hoe de gemeente toen kaarten online deelde van de locatie van de tijdelijke weg, waarna een aantal dagen later weer zo’n bijeenkomst gehouden zou worden. Hij verwees in het interview meerdere keren naar “het bombardement” om dit moment te omschrijven: “daarmee bombardeerden ze ons van; ja, zo ziet het eruit. Dat was eigenlijk een mededeling.” De tijdelijke weg zou bijvoorbeeld vlak langs het huis van Els gaan: “Ik dacht: het kan toch niet waar zijn?” en langs de basisschool waar de kinderen van Esther naar school gaan. Veel respondenten kaarten aan hoe de gemeente dit nieuws pas vlak voor het begin van de aanleg van de tijdelijke weg in 2019 naar de Valkenburgers communiceerde. Daarnaast was er ook grote verontwaardiging over alle bomen die gekapt moesten worden voor de aanleg van de tijdelijke weg.

De daaropvolgende plenaire avond werd daarom druk bezocht, “en vanaf toen stond zo’n beetje het hele dorp op zijn kop”, aldus Gert. Ook volgens Els was het hele dorp “in rep en roer” en Theo beschrijft tevens hoe er “best wel wat ophef over” was, want “Die school zo dichtbij [...] En dicht tegen het dorp aan. En daarvoor moet je 120 bomen kappen.”

De zaak is echter ingewikkeld, want de provincie was de opdrachtgever van het project van de verbreding van de N206, “Want de provincie heeft die weg” (Simon). Dit maakt dat de provincie uiteindelijk het besluit genomen heeft over de locatie van de tijdelijke N206. De gemeente Katwijk moest echter wel een vergunning verlenen voor de tijdelijke weg, legde Norbert uit.

Een groot aantal respondenten vertelt echter hoe ze vóór de problematiek – en in sommige gevallen zelfs nog steeds – geen goed beeld hebben van het provinciale bestuur, want zoals Els zegt: “die staat toch een beetje ver van je bed”, of zoals Nico zegt: “Je weet eigenlijk veel te weinig van die mensen.” Ook Esther omschrijft de provincie – ondanks dat ze er vanwege haar activisme vanwege de N206 wel mee in aanraking is geweest – alsnog als een orgaan dat ver weg staat: “Ik vind dat nog steeds iets abstracts. Je loopt er niet zo naar binnen [...] hoe dat proces precies in elkaar zit, dat is mij ook niet helemaal duidelijk.”

Verschillende respondenten sloten zich aan bij het burgerinitiatief Katwijk Smart Village om een tegengeluid te geven aan de gemeente en de provincie. De respondenten die zich niet aansloten, lieten vaak op een andere manier van zich horen door bijvoorbeeld posters op de ramen te plakken of in te spreken bij de gemeente. Een aangesloten groep omwonenden heeft een rechtszaak aangespannen om de locatie van de tijdelijke weg langs het dorp tegen te houden. Ondanks de tegengeluiden en de rechtszaak van de Valkenburgers kwam de tijdelijke weg toch aan de noordelijke kant van de N206;

direct langs het dorp en de basisschool. Volgens de provincie was dit goedkoper, en de provincie was ten slotte de opdrachtgever. De gemeente Katwijk gaf de provincie de vergunning voor de aanleg van de tijdelijke weg, zo legden een aantal respondenten – waaronder Norbert en Yvonne – uit.

De tweede fase gaat over de ophef rondom het gebruik van het – volgens respondenten – giftige Beaumix voor de nieuwe weg. In september 2020 wandelde Simon langs de N206, waar een grote hoeveelheid gestort bouw materiaal Beaumix lag, waar hij batterijen tussen zag liggen “Ik dacht gelijk: daar klopt geen reet van. Kijk, je kan een keer een batterij vinden, of twee. Maar of je nou links liep of rechts liep, ze lagen overal.” Hij schakelde het burgerinitiatief in, en opnieuw ontstond er flinke ophef onder de dorpingen. Een aantal respondenten uitte hun zorgen over het vervuilde grondwater: “Het wordt gewoon neergelegd wachtende tot je je eigen grondwater vervuult, dat is gewoon heel dom”, aldus Esther. Theo vertelt over hoe hij de toenmalige wethouder van de gemeente Katwijk de batterijen in het bouwstof liet zien, waarna hij het idee had dat de wethouder – en ook de gemeente – de ernst in zagen: “toen is die echt omgedraaid”, maar voor de gemeente was er in dit stadium niet veel meer aan te doen: “de gemeente is toezichthouder, de provincie is opdrachtgever... en het is al getekend.” Boskalis is de aannemer van het project die dit bouw materiaal heeft toegepast.

Het burgerinitiatief stuurde monsters van het bouw materiaal naar een laboratorium voor onderzoek. Met de resultaten hiervan zocht het burgerinitiatief de publiciteit op, legde Theo uit. Vervolgens ging ook de provincie zelf het bouw materiaal onderzoeken, maar dat vertrouwden een aantal respondenten niet. Zo zegt Yvonne: “De provincie gaat het onderzoeken. Nou, succes daarmee. Dan weet je al wat de uitkomst is”, daarna kwam Boskalis “met vrachtwagensschone grond [...] om het maar te vermengen. En te verdunnen. Want dan was de toezichthouder er niet bij.” Vervolgens kwam uit het onderzoek van de provincie dat de vervuiling van de grond binnen de normering viel, en dus ging de aannemer door met het gebruik van Beaumix.

Deze twee fasen vormen voor de meeste respondenten de kern van de problematiek. Hun evaluaties met betrekking tot het handelen van de overheid zijn sterk verbonden met hoe zij deze momenten hebben ervaren. In de volgende paragraaf wordt daar verder op ingegaan.

4.3. Evaluaties en analyse

Een aantal evaluaties over het handelen van de overheid worden in deze paragraaf besproken. De eerste evaluatie gaat over de ervaringen van de respondenten met schijnparticipatie, wat ertoe heeft geleid dat er speculaties ontstonden over tactieken van de overheid om burgers buiten besluitvorming te laten en wat ertoe heeft geleid dat burgers zich niet gehoord voelden. De tweede evaluatie gaat over het gebrek aan transparantie waardoor er speculaties ontstonden over geheime deals of achterkamertjespolitiek. De laatste evaluatie gaat over het ontwijken van verantwoordelijkheid, wat zich volgens de respondenten bijvoorbeeld uitte in het ontbreken van lef om voor de Valkenburgers op te komen. Er komen per aspect bevindingen naar boven over hoe dit de waardering voor de lokale overheid heeft beïnvloed.

4.3.1. Schijnparticipatie

In deze sub-paragraaf komen twee thema's naar voren die hebben bijgedragen aan de evaluatie van onoprechte burgerparticipatie vanuit de lokale overheid, waarbij per thema wordt uitgewerkt hoe dit de politieke houdingen heeft beïnvloed.

4.3.1.1. Tactieken, trucs en strategieën van de overheid

De woorden 'tactieken', 'trucs' of 'strategieën' worden door veel respondenten genoemd om te omschrijven hoe de gemeente een oprechte vorm van burgerparticipatie ontweek.

Steven noemt het bijvoorbeeld een truc van de gemeente dat ze pas laat de locatie van de tijdelijke weg bekend maakte: "dan hadden ze ook de truc gedaan; het was de hele tijd geheim gehouden, en dan twee dagen ervoor [voor de informatieavond] hadden ze het openbaar gemaakt." Hier refereert hij aan de kaarten van de tijdelijke weg, die twee dagen voor de informatieavond online waren gepubliceerd. Over deze kaarten zegt Karel trouwens dat deze nauwelijks te lezen waren: "En de tekeningen zijn heel summier, vond ik zelf. Daar had ik wel moeite mee om te lezen [...] terwijl het mijn werk is, kun je nagaan." Nico zegt ook over laat bekend maken van belangrijke informatie: "Dat is een bepaalde strategie [...] om mensen zand in de ogen te strooien."

Over de daaropvolgende informatieavond zegt Steven: "Wat vaak de truc is van gemeenten, is [...] kleine groepjes creëren. Waardoor er geen plenaire sessie is. Dus de centrale vragen worden niet beantwoord of gesteld [...] dat is gewoon een trucje van [...] de lokale politiek om te voorkomen dat er oorlog komt. Maar [...] de burgers zijn niet achterlijk, natuurlijk. Dus die voelen heel snel aan van; ja dit is een trucje om ons niet te verenigen en niet de echte stem, het echte geluid te laten horen." Yvonne heeft het ook over deze tactiek van de gemeente: "Dat is een soort verdeel-en-beheers-tactiek, vind ik [...] Dit groepje gaat over groen, dit groepje gaat daar over, [...] Allemaal verschillende groepjes op verschillende tafeltjes. En dan denk je: ja, dag! Dan zie je nooit het complete plaatje. Dan zie je ook nooit de omvang van een probleem."

Esther vult aan hoe zij heeft ervaren dat de overheid dingen verzwegen: "We hebben echt wel het gevoel gehad dat dingen zijn weggestopt. Dat werd ook gewoon gedaan. En dat hoort natuurlijk niet. [...] Ik bedoel, we wonen in Nederland. We wonen niet in Rusland of ergens waar alles voor je bepaald wordt. Dat hoort gewoon openbaar te zijn allemaal", en ze vertelt hoe zij hier ook strategieën vermoeden en hoe deze ervoor hebben gezorgd dat de Valkenburgers en de gemeente tegenover elkaar gingen staan: "Ze hebben heel veel informatie in vakanties gepland, en dat doe je niet zomaar; dat doe je omdat je niet zoveel mensen tegen je wilt hebben. En ze hebben heel veel dingen gewoon later gebracht, dus veel uitgesteld, [...] daar zat echt wel strategie achter. Maar ik denk dat dat niet heeft meegeholpen aan het beeld dat je hebt van een gemeente, die juist *jouw* gemeente is, en ook *jouw* provincie. Want feitelijk, eigenlijk horen zij niet tegen je te zijn [...] maar daardoor is wel echt het tegengevoel van 'wij-zij', dat is echt wel ontstaan."

Het sensitizing concept over de literatuur van Wolf en van Dooren (2018) uit het theoretisch kader stelde dat een gevoel van geheimhouding of uitsluiting van het politieke debat vanuit de overheid leidt tot meer politiek wantrouwen onder burgers. Esther sluit hier vrij letterlijk op aan door het gevoel te omschrijven dat ze hierdoor tegenover de gemeente en provincie is komen te staan. Maar

ook het feit dat andere respondenten deze strategieën aankaarten en hier hun vermoedens bij vermelden, laat zien dat zij hier wantrouwend naar de gemeentelijke en provinciale overheid kijken. Daarnaast biedt Arnstein's (1969) *'Ladder of Citizen Participation'*-model een verklaring voor de frustraties van de Valkenburgers: het gevoel dat zij pas op het laatst (moeilijk leesbare) informatie kregen over de locatie van de tijdelijke weg, past bij wat Arnstein *'Informing'* noemt; eenrichtingsinformatie zonder mogelijkheid tot overleg. Het opdelen in kleine groepjes zonder plenair debat is in lijn met *'Consultation'*; schijninspraak. Deze vormen van tokenisme kunnen frustraties en wantrouwen veroorzaken bij burgers (Arnstein, 1969; Monno & Khakee, 2012) – wat het 'zij tegen ons'-gevoel verklaart.

4.3.1.2. “En juist door dat gevoel van helemaal niet open willen staan en luisteren, daar krijg je denk ik alleen maar meer weerstand van.”

Toen de locatie van de tijdelijke weg bekend werd gemaakt, kwamen er veel tegenreacties van de Valkenburgers – en zo ook bij de respondenten. 345 Valkenburgers dienden bezwaar in bij het gemeentebestuur (Biemond, 2020c). Er zijn veel respondenten die vertelden over hun opvattingen dat de gemeente en de provincie niet open staan voor kritiek, en dat er niet naar hun bezwaren is geluisterd. Dit wijst op een lage ervaren externe politieke effectiviteit, omdat respondenten niet geloven dat de overheid werkelijk reageert op hun uitingen (Van Stekelenburg & Klandermans, 2017). Dit gaat in tegen de denkbeelden die de meeste respondenten voorafgaand hadden van een gemeente: “de gemeente, die moet naar de bewoners luisteren. Die moet dan serieus actie ondernemen” aldus Nico.

Els vertelt dat er bij de inspraak- of – zoals sommige respondenten zeggen – informatie-avond na de bekendmaking van de tijdelijke weg mensen kwaad wegliepen omdat de gemeente zei “het maakt niet uit, we gaan het toch wel zo doen.” Ook Norbert zegt over de inspraakavonden: “leuk dat je erin meegenomen wordt, maar je mag niet denken dat je er wat over te zeggen hebt” en “er werd toen gezegd van: ‘heel fijn dat burgers participeren in de lokale politiek’, en dan wordt er natuurlijk allemaal instemmend geknikt [...] Maar er is geen reet van terecht gekomen.”

Theo vertelt hoe zij met het burgerinitiatief probeerden om met de gemeente mee te denken voor een alternatieve route: “wij zijn niet tegen iets, maar we houden wel een spiegel voor. En we hopen dat je met ze mee kan denken en een ander inzicht aangaat. [...] je kan wel schoppen tegen dingen aan, maar dat heeft niet zo veel zin, natuurlijk [...] Het verergert het alleen maar. Je kan ook zeggen van: joh, wat je nou in het dorp doet vinden wij niet zo heel prettig. Zou je daar ook anders tegenaan kunnen kijken en welke alternatieve plannen teken ik hier en hier nou?”

Ook Karel vertelt en laat hierbij zijn frustratie merken over hoe de gemeente reageert op de alternatieve route: “Wij pleitten ervoor om het [de tijdelijke weg] aan de overkant te leggen. Want daar had je al een ventweg. En dan kon je dit gewoon handhaven, die bomen. Dat gingen ze uitzoeken [...] Wat dan frustrerend is, dat is van; ‘we gaan het uitzoeken, maar we beginnen alvast met de voorbereidingen aan deze kant’. Dan denk ik; hoe kom je dan over? [...] Je probeert mee te denken. En daar kunnen ze niet tegen [...] Dan is het: ‘we kunnen het zelf wel verzinnen.’” Steven sluit zich

aan bij deze frustratie: “En juist door dat gevoel van helemaal niet open willen staan en luisteren, daar krijg je denk ik alleen maar meer weerstand van.”

Ondanks dat de gemeente kenbaar maakte de bezwaren van de Valkenburgers serieus te nemen, gaf ze toch de vergunning aan de provincie om de tijdelijke weg langs het dorp aan te leggen. Dit zorgde bij een aantal respondenten, waaronder Norbert voor wantrouwen: “Kijk, je hoeft geen zware delegatie te sturen om de boel te verdedigen als je eigenlijk die vergunning al niet af had willen geven. Dus vanaf dat moment was ook de toon gezet. En dan weet je wel dat je aan de gemeente geen medestander hebt.”

Een aantal respondenten laten hun teleurstelling merken in deze gesloten houding van de gemeentelijke en provinciale politiek. Els laat blijken dat ze mede door deze reden geen motivatie meer heeft om zich in het vervolg weer hard te maken voor de lokale politiek: “ik heb wel geleerd van; als er ooit weer iets komt, ga ik me niet weer zo erg inzetten [...] als er dan niet goed op wordt gereageerd, dan denk ik; laat een ander het maar doen.” Ook Nico is van plan zich in de toekomst niet meer in dezelfde mate te bemoeien met beleid. Deze twijfels aan de mogelijkheden tot eigen invloed laten zien hoe in sommige gevallen de externe politieke effectiviteit is aangetast (Van Stekelenburg & Klandermans, 2017).

Norbert begrijpt dit: “als je merkt dat er dan weinig mee wordt gedaan, dan snap ik ook dat je daar op een gegeven moment een beetje afhaakt... [...] je voelt je toch niet serieus genomen?” Zelf zegt hij echter dat als zijn eigen belang weer zó op het spel staat, hij zich in het vervolg weer zal inzetten: “je kan niet anders.”

De negatieve gevoelens en houdingen die de ervaren gesloten houding van de overheid bij de respondenten opwekt, zijn in lijn met de theorie uit het theoretisch kader dat stelt dat burgers een verlies van controle kunnen ervaren en een gebrek aan erkenning op het moment dat de gemeente hun alternatieven naast zich neerlegt (Van Oudenhoven-van Der Zee, 2024), zoals te zien in de reactie van Els waaruit blijkt dat haar externe politieke effectiviteit is afgenomen. Op het moment dat er onder burgers frustraties heersen als zij ervaren dat er niet naar hen geluisterd wordt, kunnen standpunten tevens verder verhard raken en kan een gevoel van wantrouwen toenemen (Van Oudenhoven-van Der Zee, 2024; Visser et al., 2021; Wolf & Van Dooren, 2018). Dit is ook terug te zien bij de respondenten.

4.3.2. “Het was een deal geweest, dat kan niet anders”

Een perspectief over hoe de overheid geheime deals heeft gemaakt komt in meerdere interviews naar voren. Steven gebruikt regelmatig de term “handjeklap” om aan te duiden hoe de overheid heeft gehandeld omtrent de N206-verbreding. Hiermee bedoelt hij dat er achter gesloten deuren afspraken gemaakt zijn tussen de gemeente en de provincie. Hij noemt het ook wel “belangenpolitiek”. Er ontstond bij hem – en andere respondenten – het vermoeden dat er meer speelt waar zij niet op de hoogte van zijn: “Als jij als gemeenteraad iets besluit en je kunt niet zelf uitleggen aan de burger waarom je dat besluit, ook al is het tegen het gevoel van de burger in... [...] Volgens mij klopt er iets niet dan.” Ook Simon heeft zijn vermoedens, want “Als overheid mag je toch ook gewoon fouten

maken? Je kan toch zeggen; ik weet het niet, maar ik kom erop terug. En dan, sorry dat we ons huiswerk nog niet goed genoeg gedaan hebben. Waarom kun je dat niet gewoon zeggen?”

Steven denkt dat de gemeente het niet kan uitleggen vanwege de deals die al gesloten zijn: “Uiteindelijk zijn er bondjes die gemaakt worden omdat er een win-win te halen valt. En soms is de burger daar gewoon de dupe van. Ik denk, alleen het stomme is dat ze het niet uitleggen [...]; ‘ja, dat kunnen we niet uitleggen, maar als we dit er niet voor doen, dan krijgen we dit er niet voor terug’. [...] Dat kun je niet zeggen, want dat zijn afspraken die een soort van bij het koffieautomaat gemaakt worden.”

Els dacht ook dat er een deal is gesloten: “Ik heb ook wel eens een beetje gedacht dat ze een soort geheime deal hadden gesloten, van; eerst die tijdelijke weg over het fietspad, en dat ze er dan daarna een fietspad van konden maken of zo.” Theo heeft het hier ook over, en vertelde hoe hij deze afspraken met het burgerinitiatief naar boven probeerde te halen. “Voordat wij met KSV [Katwijk Smart Village] begonnen, hadden ze over die N206 al afspraken gemaakt [...] Jij krijgt een mooi fietspad en dan krijg ik een mooie N206 van je. Zoiets. [...] Dat is wel achteraf niet zo tactvol geweest. [...] En dan ga je het oprakelen, [...] oude stukken ophalen. En dan lees je het door en denk je; ja, hoe heb je dit nou in godsnaam af kunnen spreken? [...] Dat [de afspraak] was bestuurlijk gedaan. Niemand wist dat”.

De geheime deals kwamen niet alleen ter sprake bij de locatie van de tijdelijke weg, maar soms ook toen er werd gepraat over het gebruik van Beaumix voor de aanleg van de nieuwe weg. Toen de Valkenburgers de batterijen ontdekten en de gemeente – de toezichthouder – dit vervolgens aankaartte bij de provincie, reageerde de provincie volgens Yvonne als volgt: “En dan komt de provincie weer; elke uitstel kost geld en die rekening kan ik bij jullie neerleggen. Dan denk ik; wat voor een deal heb je met de provincie gemaakt dat ze zo iets zelfs maar kunnen zeggen?” Ook tussen de provincie en aannemer Boskalis zou er volgens Yvonne sprake zijn geweest van een deal: “leuk provincie, [...] jouw deeltje met Boskalis.” Simon vermoedde juist een deal tussen de gemeente en Boskalis: “Volgens mij was er een contract met de gemeente en Boskalis. En ze mochten dit spul gebruiken en dat voldeed dan aan de normen, ‘dus kunnen we niks doen.’”

De respondenten denken dat financiële overwegingen voor de overheid belangrijker waren dan mens-gericht beleid, en dat de deals om deze redenen hebben kunnen gebeuren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de voorgaande quote van Yvonne, maar ook Norbert legt uit: “Het was een deal geweest, dat kan niet anders. [...] Ze hebben blijkbaar een hapje centen gekregen van de provincie, daarom moest die weg aan deze kant. En dan telt financieel belang boven burgerbelang.”

Ook de bestuurlijke afstand tussen burger en overheid speelt hierin een rol: Esther zegt dat beslissingen op papier worden genomen door mensen “die helemaal geen binding hebben met de omgeving.” Volgens Steven leidt dat tot “drastische besluiten” zonder lokale kennis.

Mudde en Kaltwasser (2012) laten vanuit populistische retoriek zien hoe wantrouwen richting de overheid vaak gevoed wordt door een gebrek aan transparantie, waarbij burgers zich buitengesloten voelen van besluitvorming en gaan vermoeden dat er politiek ‘achter gesloten deuren’ plaatsvindt. Uit deze resultaten blijkt hoe ondoorzichtigheid van besluitvorming een wantrouwend effect heeft gehad

en heeft bijgedragen aan speculaties over geheime deals en belangenpolitiek – een patroon dat aansluit bij de dynamiek die Mudde en Kaltwasser (2012) beschrijven.

4.3.3. “Het gaat om je nek durven uitsteken”

Hoewel de provincie formeel de opdrachtgever was van het project rondom de verbreding van de N206 – en iedereen daar van op de hoogte was – richten de meeste respondenten hun frustratie of teleurstelling duidelijk op de gemeente. De verhouding tussen de gemeente en de provincie werd omschreven als: “De gemeente zat volgens mij een beetje onder de duim van de provincie” (Karel), en: “Ze hebben gewoon van tevoren gezegd van; ja, we worden toch *overruled* door de provincie. Dus we gaan niet dwars liggen. Wij laten het gebeuren” (Nico).

Ondanks die ondergeschikte rol, vinden veel respondenten dat de gemeente meer verantwoordelijkheid had moeten nemen. Er werd immers verwacht dat je als gemeente “wel verantwoording naar je inwoners toe” hebt (Norbert).

De ervaren tekortkomingen in verantwoordelijkheid kwamen volgens de respondenten tot uiting in een gebrek aan lef. In de gesprekken over de tweede fase van de problematiek – het gebruik van Beaumix – werd opnieuw frustratie en teleurstelling voelbaar. Voor meerdere respondenten was het handelen van de lokale overheid in deze fase een bevestiging van hun beeld van een gemeente die geen verantwoordelijkheid neemt en het aan bestuurlijk lef ontbreekt.

Deze frustratie was bijvoorbeeld merkbaar bij Yvonne; volgens haar had de gemeente zich sterker uit moeten spreken tegen de provincie en had de gemeente kunnen zeggen: “leuk provincie, maar ik vind volksgezondheid belangrijker dan jouw dealtje met Boskalis omdat het goedkoop is. Het gaat dan ook om lef. Het gaat om je nek durven uitsteken.” Simon verweet de gemeente hetzelfde: “Ze [de gemeente] waren wel geschrokken, en ze hebben er wel wat over gezegd, maar niet echt met het mes op tafel of een nek uitgestoken.” Hij plaatste daar een andere verwachting tegenover: “Je kan toch gewoon als burgemeester zijnde bij de minister op z'n tafel zitten, van: ‘ik wil die troep niet in mijn dorp hebben, en ik ga er pas van af als je zegt dat het niet meer gebeurt’? [...] Kom je op voor je burgers die je dient te dienen of ben je vooral met andere dingen bezig?”

Norbert verwoordde het gemis aan verantwoordelijkheid als: “Bij zo'n gemeente zou je ook een soort van Pieter Omtzigt moeten hebben die zich ergens in vastbijt. Maar die zitten er niet.” De afwezigheid van wat Yvonne noemt “je nek durven uitsteken” of wat Simon omschrijft als “met het mes op tafel” handelen, draagt bij aan een bredere teleurstelling in de lokale democratie.

4.4. Een verklaring voor de overkoepelende frustratie tegenover de lokale politiek na de N206-problematiek

De frustratie die de meeste respondenten ervaren – en die gelijk aan het begin van dit hoofdstuk al duidelijk werd – zou voort kunnen komen uit het contrast tussen de verwachtingen van de burgers richting de gemeente en het daadwerkelijk ervaren hoe de gemeente handelt. Hoewel de respondenten

zich ervan bewust waren dat de provincie formeel opdrachtgever van het project was, bleef hun frustratie vooral gericht op het handelen van de gemeente.

Respondenten konden regelmatig expliciet benoemen wat zij van een gemeente verwachten, terwijl het beeld van de provincie veel diffuser en afstandelijker bleef. Esther gaf aan: “Ik vind dat [de provincie] nog steeds iets abstracts. Je loopt er niet zo naar binnen.” Nico beschreef de provincie als een bestuursorgaan waarvan hij “veels te weinig” weet, en ook Els noemde het “een beetje ver van je bed.”

De respondenten konden aanzienlijk meer vertellen over hun verwachtingen van een gemeente dan over hun verwachtingen van een provincie. Overigens waren deze verwachtingen van de gemeente voorafgaand aan de problematiek niet negatief – zoals volgens de theorie over de invloed van fusiegemeenten op politieke houdingen wellicht verwacht zou kunnen worden (Allers et al., 2021; De Blok et al., 2022; Lapointe et al., 2018; Terlouw, 2016; Van Houwelingen, 2017). Valkenburgers voelden zich niet achtergesteld door hun fusie met de gemeente Katwijk en bijna alle respondenten hadden voorafgaand aan de problematiek geen gevoelens van wantrouwen of cynisme tegenover de gemeente.

Het zou zelfs kunnen dat vanwege hun verwachtingen over de nabijheid, betrokkenheid en dienstbaarheid van de gemeente, het uitblijven van verantwoordelijkheid en daadkracht harder aankwam bij de respondenten. Zoals naar voren kwam in de vorige paragrafen, verwachtten ze bijvoorbeeld een lokale overheid die transparant handelt (“we wonen in Nederland, niet in Rusland”), (“ja, dat kunnen we [de gemeente] niet uitleggen’, [...] Dat kun je niet zeggen”), fouten durft toe te geven (“waarom kun je niet gewoon zeggen: sorry, we hebben ons huiswerk nog niet goed genoeg gedaan?”) en die actief voor haar inwoners opkomt (“kom je op voor je burgers die je dient te dienen of ben je vooral met andere dingen bezig?”). Het feit dat deze verwachtingen volgens respondenten niet werden waargemaakt, leidde bij hen mogelijk tot democratische frustratie (Harrison, 2020); gevoelens van teleurstelling en onvrede als gevolg van het ervaren verschil tussen democratische verwachtingen en het feitelijke handelen van de overheid.

In tegenstelling tot cynisme of wantrouwen – waarbij verwachtingen juist al vooraf laag zijn en de overheid structureel negatief wordt beoordeeld – lijken deze frustraties juist voort te komen uit relatief hoge verwachtingen die niet ingelost werden. Deze frustraties uiten zich in teleurstelling of onvrede, zoals Simon zei: “Ik voel me echt een beetje door mijn eigen gemeente in de steek gelaten. [...] En als je een keer echt teleurgesteld bent, raak je dat ook niet snel meer kwijt.” Deze uitspraken suggereren dat de respondenten – ondanks het formele onderscheid tussen provincie en gemeente – vooral hun frustratie uitten tegenover hun eigen gemeente voor het ervaren gebrek aan burgerparticipatie, transparantie en bescherming. Het feit dat zij dit wel van de gemeente verwachtten, kan hierbij een mogelijke verklaring bieden waarom teleurstellingen zo hevig zijn ervaren. “Kijk het is klaar [de nieuwe N206]. Iedereen vindt het mooi en prachtig. En het werkt. Het is echt goed wat er gemaakt is. Alleen de manier waarop, dat verdient niet de schoonheidsprijs” (Karel).

5. Conclusie en discussie

Samenvattend worden de belangrijkste onderdelen van dit onderzoek opgesomd. Als eerste zijn er sensitizing concepts verkend die richting hebben gegeven aan de verdere invulling en interpretatie van het onderzoek, waarbij de onderzoeksvraag: ‘Hoe evalueren Valkenburgers het handelen van de lokale overheid omtrent de vernieuwing van de N206 tussen 2019 en 2022 en in hoeverre beïnvloedt dat hun waardering van de lokale overheid?’ centraal stond. Vervolgens zijn er twaalf Valkenburgers geïnterviewd aan de hand van semi-gestructureerde interviews. De data die hieruit voort is gekomen werd vervolgens geanalyseerd waarbij er indien dat nodig was extra wetenschappelijke inzichten werden opgezocht en gebruikt.

Het antwoord op de hierboven geformuleerde hoofdvraag bestaat uit verschillende onderdelen. Er zijn drie specifieke evaluatiepunten te benoemen: schijnparticipatie, vermoedens van niet uitgesproken deals en het ontwijken van verantwoordelijkheid.

De evaluaties over schijnparticipatie kenmerken zich enerzijds door het aanbieden van informatie zonder mogelijkheid tot dialoog, en anderzijds door de constatering van het ontwijken van een plenair debat. Deze evaluaties bevestigen hoe deze vormen van schijnparticipatie kunnen leiden tot gevoelens van frustratie (Arnstein, 1969; Monno & Khakee, 2012). Tevens bevestigt dit dat wanneer de politiek de burgerparticipatie niet serieus neemt en niet open staat voor kritiek of alternatieven, dit dan leidt tot meer weerstand en frustratie (Van Oudenhoven-van der Zee, 2024; Wolf & Van Dooren, 2018) of tot een afname in externe politieke effectiviteit (Van Stekelenburg & Klandermans, 2017). Dit evaluatiepunt impliceert dat het streven naar oprechte burgerparticipatie zorgt voor betere onderliggende verhoudingen tussen burger en overheid.

De evaluaties over de vermoedens van niet uitgesproken deals kenmerken zich door het gebrek aan transparantie bij de overheid. Dit sluit aan bij de argumentatie over de populariteit van populisme waarin aangegeven wordt dat een gebrek aan transparantie leidt tot vermoedens van soortgelijke speculaties en gevoelens van wantrouwen tegenover de overheid (Mudde en Kaltwasser, 2012). Dit evaluatiepunt impliceert het belang van transparant en eerlijk communiceren over het maken van bestuurlijke deals en waarom die zo belangrijk zijn voor een goede verhouding tussen burger en bestuur. Of wanneer er geen deals zijn geweest, dit op basis van feiten uitleggen.

De evaluaties over het gebrek aan verantwoordelijkheid nemen – wat zich volgens de respondenten uit in het gebrek aan lef – gingen over de teleurstelling vanwege het niet voldoen aan verwachtingen die men vooraf had. Dit evaluatiepunt sluit het meest aan bij de overkoepelende theorie over het ontstaan van democratische frustratie wanneer er niet aan verwachtingen wordt voldaan (Harrison, 2020). Dit impliceert dat de lokale overheid zich minder bewust is van de verwachtingen die er vanuit de burgers zijn als het gaat om de positie die de lokale overheid inneemt ten opzichte van andere overheden en als het gaat over het strijden voor het lokale belang.

Het overkoepelende evaluatiepunt is de algehele frustratie die op alle punten uitgesproken werd. In iedere evaluatie is er sprake van een kloof tussen de verwachtingen die de respondenten hadden van de gemeente en hoe het handelen van de gemeente werd ervaren. Volgens de theorie van Harrison (2020) leidt dit tot teleurstelling en onvrede ten aanzien van de lokale overheid. Dit impliceert dat het van belang is om vooraf te onderzoeken en concreet te maken welke verwachtingen er zijn bij een dergelijk participatietraject.

Zoals in de inleiding naar boven kwam, wordt er in de wetenschappelijke literatuur geschreven over de huidige crisis van de representatieve democratie en de ernst daarvan (Da Silva et al., 2018; Foa & Mounk, 2016; Harrison, 2020). Dit onderzoek heeft bijgedragen aan de wetenschap door een verdiepend en praktisch inzicht te bieden in hoe de negatieve politieke houdingen – die ten grondslag liggen aan deze crisis – worden gevormd.

Dit onderzoek impliceert dat er consequenties zijn wanneer de overheid beleid uitvoert dat gevoelens van frustratie, verharding van standpunten, wantrouwen en vermindering van politieke effectiviteit in de hand werkt. En dat als de overheid de democratische crisis wil tegengaan, er bewustzijn moet zijn dat precies bovengenoemde evaluatiepunten bij kunnen dragen aan deze democratische crisis. De overheid dient dus inspraak van burgers serieus te nemen, transparant te zijn over besluiten en verantwoordelijkheid te nemen voor de zorgen van haar burgers.

Er zijn een aantal opmerkingen te maken bij dit onderzoek. Een tekortkoming is dat de ervaringen van de Valkenburgers over het handelen centraal stond, en dat er dus niet is onderzocht naar het daadwerkelijke handelen van de overheid. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen dat de overheid wel heeft geprobeerd de burgers meer te betrekken, maar dat de respondenten hier geen oog voor hadden. In vervolgonderzoek zou eventueel een triangulatie van data – waarbij bijvoorbeeld ook overheidsdocumenten worden geanalyseerd – een aanvulling kunnen bieden zodat er een integraler beeld ontstaat.

Daarnaast kan het zijn dat de eerste contactmomenten in de problematiek het handelen van de overheid daarna gekleurd heeft, waardoor de evaluaties mogelijk door elkaar beïnvloed zijn. In vervolgonderzoek zou dit verholpen kunnen worden door respondenten te zoeken die later in het proces aangehaakt zijn waardoor deze nog geen houding tegenover de overheid hadden ontwikkeld.

Een derde tekortkoming van het onderzoek is dat de steekproef mogelijk gekleurd is doordat er vooral Valkenburgers zijn geïnterviewd die actief betrokken zijn geweest in de lokale problematiek omtrent de vernieuwing van de N206. De onderzoeker heeft echter ook twee Valkenburgers geïnterviewd die de problematiek in mindere mate hebben meegekregen. Vanwege het gebrek aan relevante antwoorden voor deze onderzoeksvraag zijn deze respondenten ook niet aan het woord geweest in het resultatenhoofdstuk. Dit laat echter wel zien dat dit onderzoek geen betrekking heeft op alle Valkenburgers. De kritische stemmen zijn dus oververtegenwoordigd, terwijl passieve of tevreden inwoners minder duidelijk aan bod kwamen. Hierdoor is het patroon van frustratie waarschijnlijk

scherper afgetekend dan dat dit zou zijn ten opzichte van de totale bevolking van Valkenburg. Een kwantitatief onderzoek waarbij de evaluaties en houdingen van Valkenburgers middels een breed-uitgezette enquête wordt bevraagd, zou bij kunnen dragen aan een omvattender beeld.

Een laatste tekortkoming is dat de onderzoeker pas na het coderen een verband zag tussen de uitgesproken verwachtingen van de respondenten over de overheid en hun frustratie over het daadwerkelijk ervaren handelen van de overheid. Er is daarom niet expliciet tijdens de interviews gevraagd naar harde verwachtingen, of naar hoe het niet nakomen van deze verwachtingen de houdingen van de respondenten hebben beïnvloed. Dit verband zou beter onderzocht kunnen worden door bijvoorbeeld een longitudinaal onderzoek uit te voeren waarbij verwachtingen van burgers vóór een kwestie duidelijk worden onderzocht, waarna later wordt onderzocht of de respondenten inderdaad gefrustreerd zijn vanwege het niet uitkomen van deze verwachtingen.

Tot slot kunnen de resultaten en de evaluaties impliceren dat er sprake was van een negatieve of zwaarmoedige sfeer. Echter bleek dat de respondenten samen met de andere betrokken burgers ook plezier hadden in het met elkaar organiseren van tegenreacties en zoeken naar oplossingen, en dat zij daar elkaar in hadden gevonden. Dit geeft aan dat er uit deze negatieve gebeurtenissen ook positieve dingen zijn ontstaan.

Literatuur

- Allers, M., De Natris, J., Rienks, H., & De Greef, T. (2021). Is small beautiful? Transitional and structural effects of municipal amalgamation on voter turnout in local and national elections. *Electoral Studies*, 70, 102284. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2021.102284>
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal Of The American Institute Of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Bertsou, E. (2019). Rethinking political distrust. *European Political Science Review*, 11(2), 213–230. <https://doi.org/10.1017/s1755773919000080>
- Biemond, H. (2020a, februari 6). Provincie geeft Valkenburgers half februari duidelijkheid over tijdelijke N206. *Leidsch Dagblad*. <https://www.leidschdagblad.nl/regio/leiden/provincie-geeft-valkenburgers-half-februari-duidelijkheid-over-tijdelijke-n206/10911075.html>
- Biemond, H. (2020b, april 4). Valkenburg bereidt verenigde juridische strijd tegen tijdelijke N206 voor: 'Klaar met gestuntel provincie'. *Leidsch Dagblad*. <https://www.leidschdagblad.nl/regio/duin-en-bollenstreek/valkenburg-bereidt-verenigde-juridische-strijd-tegen-tijdelijke-n206-voor-klaar-met-gestuntel-provincie/10950160.html>
- Biemond, H. (2020c, augustus 2). Bezwaren van 345 Valkenburgers van tafel geveegd: Katwijk verleent provincie definitief vergunning voor tijdelijke N206 bij Valkenburg. *Leidsch Dagblad*. <https://www.leidschdagblad.nl/regio/duin-en-bollenstreek/bezwaren-van-345-valkenburgers-van-tafel-geveegd-katwijk-verleent-provincie-definitief-vergunning-voor-tijdelijke-n206-bij-valkenburg/6161021.html>
- Biemond, H. (2020d, december 23). Katwijk negeert politieke oproep om aanleg tijdelijke N206 bij Valkenburg stil te leggen: 'Volksgezondheid gaat boven tijd en geld'. *Leidsch Dagblad*. <https://www.leidschdagblad.nl/regio/duin-en-bollenstreek/katwijk-negeert-politieke-oproep-om-aanleg-tijdelijke-n206-bij-valkenburg-stil-te-leggen-volksgezondheid-gaat-boven-tijd-en-geld/11050340.html>

- Biemond, H. (2020e, december 29). Verdwenen paarden langs N206 bij Valkenburg uit protest 'veiliggesteld' door inwoner: 'Ik heb er zeker geen spijt van'. *Leidsch Dagblad*.
<https://www.leidschdagblad.nl/regio/duin-en-bollenstreek/verdwenen-paarden-langs-n206-bij-valkenburg-uit-protest-veiliggesteld-door-inwoner-ik-heb-er-zeker-geen-spijt-van/11061028.html>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods* (4th ed.). Oxford University Press.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). (2023, 8 mei). Minste vertrouwen in Tweede Kamer in 10 jaar tijd. *CBS*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/19/minste-vertrouwen-in-tweede-kamer-in-10-jaar-tijd>
- Citrin, J., & Stoker, L. (2018). Political Trust in a Cynical Age. *Annual Review Of Political Science*, 21(1), 49–70. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-050316-092550>
- Da Silva, D. S., Horlings, L., & Figueiredo, E. (2018). Citizen Initiatives in the Post-Welfare State. *Social Sciences*, 7(12), 252. <https://doi.org/10.3390/socsci7120252>
- De Blok, L., Van Bochove, M., Boogers, M., Huijsmans, T., Jansen, G., Moors, H., Mügge, L., Van Ostaaijen, J., Rashkova, E., Rekker, R., Runderkamp, Z., Vermeulen, F., & Vollaard, H. (2022). *De lokale niet-stemmer: Een analyse van de lage opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022* (J. Den Ridder, Red.). Rijksoverheid. Geraadpleegd op 12 maart 2025, van
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/10/10/de-lokale-niet-stemmer>
- Foa, R. S., & Mounk, Y. (2016). The democratic disconnect. *Journal Of Democracy*, 27(3), 5–17.
<https://doi.org/10.1353/jod.2016.0049>
- Harjunen, O., Saarimaa, T., & Tukiainen, J. (2019). Political representation and effects of municipal mergers. *Political Science Research And Methods*, 9(1), 72–88.
<https://doi.org/10.1017/psrm.2019.17>
- Harmsen, J. (2022, 5 februari). Hoe krijgt de gemeente het vertrouwen van de kiezer terug? 'De inwoner dienen moet belangrijker zijn dan partijpolitiek'. *Trouw*.
<https://www.trouw.nl/binnenland/hoe-krijgt-de-gemeente-het-vertrouwen-van-de-kiezer-terug-de-inwoner-dienen-moet-belangrijker-zijn-dan-partijpolitiek~bf6c01b2/>

- Harrison, S. (2020). Democratic Frustration: Concept, Dimensions and Behavioural Consequences. *Societies*, 10(1), 19. <https://doi.org/10.3390/soc10010019>
- Huijsmans, T. (2023). Why some places don't seem to matter: Socioeconomic, cultural and political determinants of place resentment. *Electoral Studies*, 83, 102622. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2023.102622>
- Lapointe, S., Saarimaa, T., & Tukiainen, J. (2018). Effects of municipal mergers on voter turnout. *Local Government Studies*, 44(4), 512–530. <https://doi.org/10.1080/03003930.2018.1465936>
- Monno, V., & Khakee, A. (2012). Tokenism or Political Activism? Some Reflections on Participatory Planning. *International Planning Studies*, 17(1), 85–101. <https://doi.org/10.1080/13563475.2011.638181>
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2012). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government And Opposition*, 48(2), 147–174. <https://doi.org/10.1017/gov.2012.11>
- Stefani, S., Prati, G., Tzankova, I., Ricci, E., Albanesi, C., & Cicognani, E. (2021). Gender differences in civic and political engagement and participation among Italian young people. *Social Psychological Bulletin*, 16(1). <https://doi.org/10.32872/spb.3887>
- Terlouw, K. (2016). Territorial changes and changing identities: how spatial identities are used in the up-scaling of local government in the Netherlands. *Local Government Studies*, 42(6), 938–957. <https://doi.org/10.1080/03003930.2016.1186652>
- Timmermans, S., & Tavory, I. (2012). Theory construction in qualitative research. *Sociological Theory*, 30(3), 167–186. <https://doi.org/10.1177/0735275112457914>
- Van Houwelingen, P. (2017). Political participation and municipal population size: A meta-study. *Local Government Studies*, 43(3), 408–428. <https://doi.org/10.1080/03003930.2017.1300147>
- Van Oudenhoven-van Der Zee, K. (2024). *Burgers gelijkwaardig aan de ontwerptafel van beleid*. Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/binaries/scp/documenten/publicaties/2024/03/14/burgers-gelijkwaardig-aan-de-ontwerptafel-van-beleid/Essay+Burgers+gelijkwaardig+aan+ontwerptafel+van+beleid.pdf>

- Van Stekelenburg, J., & Klandermans, B. (2017). In Politics We Trust. . .or Not? Trusting and Distrusting Demonstrators Compared. *Political Psychology*, 39(4), 775–792.
<https://doi.org/10.1111/pops.12464>
- Van Zomeren, M. (2013). Four Core Social-Psychological Motivations to Undertake Collective Action. *Social And Personality Psychology Compass*, 7(6), 378–388.
<https://doi.org/10.1111/spc3.12031>
- Van Zomeren, M., & Iyer, A. (2009). Introduction to the Social and Psychological Dynamics of Collective Action. *Journal Of Social Issues*, 65(4), 645–660.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2009.01618.x>
- Visser, V., De Koster, W., & Van Der Waal, J. (2021). Understanding less-educated citizens' (non-)participation in citizens' initiatives: Feelings of entitlement and a taste for politics. *Current Sociology*, 71(5), 924–942. <https://doi.org/10.1177/00113921211024700>
- Wolf, E. E. A., & Van Dooren, W. (2018). Conflict reconsidered: The boomerang effect of depoliticization in the policy process. *Public Administration*, 96(2), 286–301.
<https://doi.org/10.1111/padm.12391>

Bijlage 1: Interview-uitnodiging burgerinitiatief / betrokken Valkenburgers

Voor Valkenburgers die niet bij het burgerinitiatief zaten maar wel actief bleken te zijn tijdens de problematiek zijn een aantal woorden aangepast en is er bij vermeld hoe ik ze heb gevonden.

Beste leden van het burgerinitiatief,

Ik ben Maud Francken, ik kom uit Katwijk en studeer aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Momenteel werk ik aan mijn scriptie, waarin ik onderzoek doe naar de invloed van lokale problematiek rondom de vernieuwing van de N206 op de politieke houdingen van Valkenburgers. Specifiek richt ik me op jullie kijk op deze kwestie en op de lokale overheid.

Vanwege jullie betrokkenheid bij deze ben ik erg benieuwd naar jullie ervaringen en meningen hierover.

Zouden jullie bereid zijn om je ervaringen en inzichten te delen in een interview van ongeveer één uur? Daarmee zou je mijn onderzoek enorm helpen. Het liefst spreek ik fysiek af, maar mocht u de voorkeur hebben om online af te spreken, dan kan dat ook. U blijft volledig anoniem in mijn onderzoek.

Mocht u interesse hebben of eerst meer informatie willen, neem dan gerust contact met mij op via mijn e-mail: maudfrancken@gmail.com

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Maud Francken

Erasmus Universiteit Rotterdam

Bijlage 2: Algemene interview-uitnodigingen

Deze zijn neergelegd in de bibliotheek, door brievenbussen gedaan en in de Whatsapp-groep gedeeld.

Beste Valkenburgers,

Ik ben Maud Francken en kom uit Katwijk. Voor mijn afstudeeronderzoek ben ik op zoek naar Valkenburgers die geïnterviewd willen worden.

Het gaat om het volgende: ik ben bezig met een onderzoek over hoe inwoners van Valkenburg het politieke proces rondom de verbreding van de N206 hebben ervaren. Daarvoor ben ik op zoek naar mensen die hier actief bij betrokken zijn geweest en hier iets over kunnen vertellen. Specifiek richt ik me op de *ervaringen* van de Valkenburgers op deze kwestie en op de lokale overheid.

U kunt hier denken aan vragen zoals: Welke handelingen van de gemeente of provincie zijn u bijgebleven? Voelde u zich betrokken bij dit proces? Hoe had het handelen van de gemeente of provincie eventueel beter gekund?

Mocht u hier wel wat een en ander over willen vertellen en al ten minste 10 jaar in Valkenburg wonen, dan hoop ik dat u bereid bent om uw ervaringen te delen in een interview van ongeveer één uur. Daarmee zou u mijn onderzoek enorm helpen. Het liefst spreek ik fysiek af, maar mocht u de voorkeur hebben om online af te spreken, dan kan dat ook. U blijft volledig anoniem in mijn onderzoek.

U kunt mij bereiken op mijn e-mail: maudfrancken@gmail.com.

Alvast heel hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,
Maud Francken

Bijlage 3: Topic-lijst

Topic-lijst interviews

Algemene introductie

Uitleg onderzoek + privacy en toestemming opnemen

- Doel interview
- Verzekeren anonimiteit
- Toestemming audio-opname

Achtergrond respondent

- Leeftijd en gender
- Woonomgeving
 - Woont u in de buurt van de N206?
 - Hoe lang woont u al in Valkenburg?
 - Voelt u zich sterk verbonden met het dorp? Waarom wel/niet?
- Politieke interesse algemeen
 - Hoe omschrijft u uw interesse in lokale politiek in het algemeen?

1. Politieke houdingen vóór de N206-problematiek

Topics: politiek vertrouwen, politieke effectiviteit, politieke afstand

- Hoe dacht u vóór de kwestie N206 over de gemeente Katwijk en de provincie Zuid-Holland?
 - Had u vertrouwen in de lokale overheid (gemeente/provincie)? Waarom wel/niet?
 - Kon u toen makkelijk contact maken met lokale bestuurders (gemeente)? En was dit anders dan vóór de fusie met de gemeente Katwijk?
- Had u vóór de problematiek het gevoel invloed te kunnen uitoefenen op het lokale beleid? Hoe uitte zich dat? (stemmen, inspreken, contact bestuurders, etc.)
- Voelde Valkenburg vóór de kwestie van de N206 volgens u voldoende gehoord of gerepresenteerd binnen de gemeente Katwijk? *Om een diep antwoord op deze vraag te stimuleren kunnen er eventueel krantenartikelen van andere lokale kwesties vóór de problematiek worden getoond:*
 - *Een artikel over de bouw van de nieuwe woonwijk bij Vliegveld Valkenburg*

- *Het artikel 'Paardenmarkt in nood'*

2. Ervaringen tijdens de N206-problematiek

Topics: houdingen ten aanzien van het probleem, aanzet tot collectieve actie en mobilisatie, invloed van lokale identiteit en gemeenschap

- Hoe kwam u erachter dat er iets speelde rondom de vernieuwing van de N206 (verbreding, gebruik Beaumix)? En wat speelde er op dat moment?
- Wat dacht u toen u voor het eerst over dit probleem hoorde? (Emoties: bezorgd, boos, geschrokken?).
 - *Eventueel krantenartikelen over locatie tijdelijke weg, Beaumix, rechtszaak, protestactie sjaals om bomen.*
- Heeft u zelf actief deelgenomen aan acties (protesten, vlaggen ophangen, bijeenkomsten bijwonen)? Waarom wel/niet?
 - Heeft het gevoel 'Valkenburger te zijn' volgens u een rol gespeeld in de acties of protesten? Op welke manier?
 - Hoe belangrijk was het voor u dat andere bewoners meededen aan protestacties?
- In hoeverre denkt u dat de communicatie van de gemeente of provincie invloed had op hoe inwoners reageerden?

3. Verandering in politieke houdingen ná de problematiek

Topics: politiek vertrouwen en wantrouwen, politieke effectiviteit, politieke afstand.

Er zal waarschijnlijk een verschil bestaan tussen gemeente en provincie. Misschien zal dit vanzelf besproken worden, anders moet ik daar expliciet naar vragen.

- Heeft u het idee gehad dat de gemeente en de provincie naar de Valkenburgers luisterden?
 - Zo ja, wanneer kwam dat?
- Heeft u het gevoel dat de acties/protesten effect hebben gehad?
- Is uw vertrouwen in het lokale bestuur sinds deze kwestie veranderd? Hoe precies en waarom?
- Heeft u na deze kwestie het idee dat u nog invloed kunt uitoefenen op lokaal beleid? Waarom wel/niet?
- Gelooft u dat de gemeente/provincie in de toekomst naar de inwoners zal luisteren?
- Voelt Valkenburg zich volgens u nu meer of minder verbonden met de gemeente Katwijk of

de provincie Zuid-Holland na deze kwestie?

- *Vragen naar politieke houdingen die in het eerste onderdeel zijn benoemd; hoe wordt daar nu naar gekeken?*

Afronding interview

- Heb ik volgens u iets belangrijks nog niet gevraagd?
- Heeft u nog tips voor andere mensen die ik zou kunnen spreken?
- Bedankt

Bijlage 4: Informed-consent formulier

Beste [naam respondent],

Mijn naam is Maud Francken en ik ben student aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Voor mijn scriptie doe ik onderzoek naar hoe de houding van Valkenburgers tegenover de lokale overheid is veranderd na de problematiek rondom de N206. Dit onderzoek richt zich op hoe inwoners vóór en na deze gebeurtenissen tegen de lokale overheid aankijken.

Voor dit onderzoek zou ik u willen interviewen. Dit interview zal ongeveer één uur duren en zal semi-gestructureerd zijn. Er zijn dus vragen voorbereid, maar u heeft ook ruimte om zelf onderwerpen aan te kaarten. Uw deelname is volledig vrijwillig, en u kunt op elk moment besluiten te stoppen zonder opgave van reden.

Uw privacy wordt zorgvuldig gewaarborgd. Uw identiteit blijft anoniem en er worden geen namen of andere identificerende gegevens opgenomen in de onderzoeksresultaten. De verzamelde gegevens worden uitsluitend gebruikt voor dit onderzoek en worden veilig opgeslagen op een beveiligde locatie. Na afronding van deze scriptie (uiterlijk augustus 2025) worden uw gegevens uit mijn bestanden verwijderd.

Aangezien er in dit onderzoek wordt gevraagd naar uw politieke houdingen, vallen deze gegevens onder de speciale categorieën van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). U heeft te allen tijde het recht om uw gegevens in te zien of aan te passen.

Als u vragen of zorgen heeft over de verwerking van uw gegevens, kunt u een mail sturen naar maudfrancken@gmail.com

Door deel te nemen aan het interview geeft u aan dat u akkoord gaat met deze informatie en dat u instemt voor deelname aan dit onderzoek. U heeft te allen tijde het recht om uw gegevens in te zien of aan te passen.

Mondelinge toestemming wordt aan het begin van het interview gevraagd en getranscribeerd.

Bijlage 5: Codes en codegroepen

- Minpunten provinciaal bestuur
 - gebrek aan empathie bij provincie
 - sceptisch boskalis
 - te grote invloed provincie
 - wantrouwen provincie
 - ontbreken participatie bij provincie
 - slechte vervulling rol provincie
- Ideeën over participatie
 - gebrek aan luisteren leidt tot weerstand
 - pleidooi voor vroegtijdige participatie
 - hoop op positieve participatie door gemeente
 - wantrouwen over oprechte participatie
 - In vivo codes
 - gebombardeerd
 - informeren ipv meenemen in besluitvorming
- Negatieve punten tegenover de gemeente
 - In vivo codes
 - belangenpolitiek
 - centenkwesie
 - erkenning door gemeente na problematiek
 - frustratie gemeente
 - gebrek aan lef gemeente
 - gebrek aan transparantie in besluitvorming
 - gemeente valkenburg vs katwijk
 - gesloten houding bestuur
 - gevoel van geheimhouding vanuit gemeente
 - impact op burgers naar achtergrond
 - onnodig kappen van bomen
 - ontbreken open houding gemeente
 - tactiek/trucs overheid
 - te grote afstand burger en politiek
 - verantwoordelijkheid ontlopen
 - wantrouwend tegenover gemeente
 - weinig reflectie bij gemeente

- tijdelijke ambtenaren
- Minpunten provinciaal bestuur
 - gebrek aan samenwerking/communicatie overheden
 - geheime deals overheid
 - onduidelijke verantwoordelijkheid
 - politiek als carrièremiddel
 - speculaties vanwege geheimhouding
 - Ideeën over participatie
 - niet gehoord voelen
 - In vivo codes
 - gebrek aan visie
 - handjeklaps
 - het conservatisme van Katwijk
 - kop in het zand steken
- Nieuwe politieke houdingen
 - afnemend gevoel van invloed politiek
 - gemakzucht overheid
 - negatief verandert beeld gemeente
 - minpunten provinciaal bestuur
 - fysieke afstand politiek en burger
 - cynisme overheid
 - goed beeld ondanks kritiek
 - inzicht in bestuurlijke realiteit
 - teleurstelling in politiek
 - twijfel aan capaciteiten overheid
 - verandert beeld gemeente
 - verandert beeld provincie
- Valkenburgse kenmerken
 - betrokkenheid bij omgeving
 - groepsbinding
 - netwerkmobilisatie
 - noodzakelijkheid fusie
 - overgangsperiode fusie
 - snelle binding met lokale politiek
 - valkenburg versus katwijk
 - Valkenburgse karakter

- In vivo codes
 - kleinschaligheid draagt bij aan idee van invloed
- Verwachtingen overheid
 - afstand provincie
 - vaag beeld provincie
 - verwachting gemeente betrokkenheid
 - verwachting luisteren gemeente
 - verwachting opkomen voor burgers
 - rolverwachting overheid
 - voorheen vaag beeld van gemeente
 - slechte vervulling rol provincie
- Persoonlijke kenmerken
 - belang van groen in omgeving
 - eerdere botsing met gemeente Valkenburg
 - eigenbelang
 - gezondheidszorgen vanwege giftig materiaal
 - Persoonlijke kenmerken: woonduur Valkenburg
 - politieke interesse
 - reactie op locatie tijdelijke weg
 - ervaring met fusie
- Losse codes
 - activisme strategie Valkenburgers
 - burgers bang om mening te geven
 - culturele verschillen dorpen
 - erkenning van landelijke politiek problematiek
 - genuanceerd beeld ambtenaren
 - katwijk kleine gemeente

Bijlage 6: Ethiek en privacy checklist

CHECKLIST ETHICAL AND PRIVACY ASPECTS OF RESEARCH

INSTRUCTION

This checklist should be completed for every research study that is conducted at the Department of Public Administration and Sociology (DPAS). This checklist should be completed *before* commencing with data collection or approaching participants. Students can complete this checklist with help of their supervisor.

This checklist is a mandatory part of the empirical master's thesis and has to be uploaded along with the research proposal.

The guideline for ethical aspects of research of the Dutch Sociological Association (NSV) can be found on their website (http://www.nsv-sociologie.nl/?page_id=17). If you have doubts about ethical or privacy aspects of your research study, discuss and resolve the matter with your EUR supervisor. If needed and if advised to do so by your supervisor, you can also consult Dr. Bonnie French, coordinator of the Sociology Master's Thesis program.

PART I: GENERAL INFORMATION

Project title: Masterscriptie politieke houdingen van Valkenburgers

Name, email of student: Maud Francken, 737994af@eur.nl

Name, email of supervisor: Sem Oosse, oosse@essb.eur.nl

Start date and duration: februari 2025 – juni 2025

Is the research study conducted within DPAS **YES - NO**

If 'NO': at or for what institute or organization will the study be conducted?
(e.g. internship organization)

PART II: HUMAN SUBJECTS

1. Does your research involve human participants. **YES - NO**

If 'NO': skip to part V.

If 'YES': does the study involve medical or physical research? YES - **NO**
 Research that falls under the Medical Research Involving Human Subjects Act ([WMO](#)) must first be submitted to [an accredited medical research ethics committee](#) or the Central Committee on Research Involving Human Subjects ([CCMO](#)).

2. Does your research involve field observations without manipulations that will not involve identification of participants. YES - **NO**

If 'YES': skip to part IV.

3. Research involving completely anonymous data files (secondary data that has been anonymized by someone else). YES - **NO**

If 'YES': skip to part IV.

PART III: PARTICIPANTS

1. Will information about the nature of the study and about what participants can expect during the study be withheld from them? YES - **NO**

2. Will any of the participants not be asked for verbal or written 'informed consent,' whereby they agree to participate in the study? YES - **NO**

3. Will information about the possibility to discontinue the participation at any time be withheld from participants? YES - **NO**

4. Will the study involve actively deceiving the participants? YES - **NO**

Note: almost all research studies involve some kind of deception of participants. Try to think about what types of deception are ethical or non-ethical (e.g. purpose of the study is not told, coercion is exerted on participants, giving participants the feeling that they harm other people by making certain decisions, etc.).

5. Does the study involve the risk of causing psychological stress or negative emotions beyond those normally encountered by participants? YES - **NO**

6. Will information be collected about special categories of data, as defined by the GDPR (e.g. racial or ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, trade union membership, genetic data, biometric data for the purpose of uniquely identifying a person, data concerning mental or physical health, data concerning a person's sex life or sexual

orientation)?

YES - NO

7. Will the study involve the participation of minors (<18 years old) or other groups that cannot give consent? YES - **NO**
8. Is the health and/or safety of participants at risk during the study? YES - **NO**
9. Can participants be identified by the study results or can the confidentiality of the participants' identity not be ensured? YES - **NO**
10. Are there any other possible ethical issues with regard to this study? YES - **NO**

If you have answered 'YES' to any of the previous questions, please indicate below why this issue is unavoidable in this study.

Het onderzoek richt zich op politieke houdingen, waardoor informatie over politieke meningen niet achterwege kan blijven.

What safeguards are taken to relieve possible adverse consequences of these issues (e.g., informing participants about the study afterwards, extra safety regulations, etc.).

De respondenten worden allemaal geanonimiseerd, en omdat er wordt verwacht dat inwoners van Valkenburg enigszins dezelfde politieke opvattingen hebben, zal het waarschijnlijk moeilijk zijn de interviews te herleiden naar een persoon. Desalniettemin ontvangen de respondenten hun eigen getranscribeerde interview en hebben de mogelijkheid hier nog verdere uitleg aan te geven.

Are there any unintended circumstances in the study that can cause harm or have negative (emotional) consequences to the participants? Indicate what possible circumstances this could be.

—

Please attach your informed consent form in Appendix I, if applicable.

Continue to part IV.

PART IV: SAMPLE

Where will you collect or obtain your data?

Interviews met inwoners van Valkenburg, waarschijnlijk in omgeving van Valkenburg_____

Note: indicate for separate data sources.

What is the (anticipated) size of your sample?

10-15 _____ respondenten

Note: indicate for separate data sources.

What is the size of the population from which you will sample?

6250
(2021)_____

Note: indicate for separate data sources.

Continue to part V.

Part V: Data storage and backup

Where and when will you store your data in the short term, after acquisition?

Microsoft OneDrive Universiteitsaccount + extra backup op USB

Note: indicate for separate data sources, for instance for paper-and pencil test data, and for digital data files.

Who is responsible for the immediate day-to-day management, storage and backup of the data arising from your research?

Ikzelf

How (frequently) will you back-up your research data for short-term data security?

Eens in de 2 weken

In case of collecting personal data how will you anonymize the data?

Pseudonimisering van de namen. Leeftijden en hoelang ze al in Valkenburg wonen niet precies vermelden, maar een range noemen.

Note: It is advisable to keep directly identifying personal details separated from the rest of the data. Personal details are then replaced by a key/ code. Only the code is part of the database with data and the list of respondents/research subjects is kept separate.

PART VI: SIGNATURE

Please note that it is your responsibility to follow the ethical guidelines in the conduct of your study. This includes providing information to participants about the study and ensuring confidentiality in storage and use of personal data. Treat participants respectfully, be on time at appointments, call participants when they have signed up for your study and fulfil promises made to participants.

Furthermore, it is your responsibility that data are authentic, of high quality and properly stored. The principle is always that the supervisor (or strictly speaking the Erasmus University Rotterdam) remains owner of the data, and that the student should therefore hand over all data to the supervisor.

Hereby I declare that the study will be conducted in accordance with the ethical guidelines of the Department of Public Administration and Sociology at Erasmus University Rotterdam. I have answered the questions truthfully.

Name student: Maud Francken

Name (EUR) supervisor: Sem Oosse

Date: 21-3-2025

Date: 24-03-2025

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Maud Francken', with a stylized, somewhat abstract shape.A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Sem Oosse', with a more fluid, cursive style.